

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutoksia luonnonsuojelulain valtionmaiden luonnonsuojelualueita koskeviin säännöksiin. Luonnonsuojelualueiden perustamiseen liittyvää asetuksenantovaltuutta koskevaa säännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että se vastaisi nykyisestä perustuslaista johtuvia vaatimuksia. Kansallis- ja luonnonpuistojen rauhoitussäännöksistä poikkeamista koskeva asetuksenantovaltuutus poistettaisiin kokonaan ja asetuksella perustettavia muita luonnonsuojelualueita koskevia rauhoitussäännöksiä ja asetuksenantovaltuutta täsmennettäisiin. La-

kiin ehdotetaan otettavaksi säännös myös saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaamisesta, kun luonnonsuojelualueita perustetaan saamelaisten kotiseutualueelle. Esitykseen sisältyy myös tarkistuksia, jotka koskevat poikkeuksia kansallis- ja luonnonpuistojen rauhoitusmääräyksistä, luonnonpuistojen liikkumisrajoituksia, alueiden liittämistä oleviin luonnonsuojelualueisiin sekä luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien vahvistamista.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Nykyinen luonnonsuojelulaki (1096/1996) on ollut voimassa vuodesta 1997 lähtien. Lakiin on sen voimaantulon jälkeen tehty lukuisia muutoksia. Lain 3 lukuun, jossa ovat säännökset luonnonsuojelualueista ja luonnonmuistomerkeistä, on toistaiseksi tehty vain vähäisempiä tarkistuksia. Ehdotetut muutokset liittyvätkin lain 3 luvussa olevien, valtionmaiden luonnonsuojelualueita koskevien säännösten, erityisesti luvun valtuussäännöksen tarkistamiseen.

Hyväksyessään lain Pallas - Yllästunturin kansallispuistosta eduskunta edellytti vastauksessaan hallituksen esitykseen (EV 185/2004 vp), että valtioneuvoston on ryh-

dyttävä toimenpiteisiin kansallis- ja luonnonpuistoja koskevan lainsäädännön saattamiseksi perustuslain 80 §:n vaatimuksia vastaavaksi. Eduskunnan perustuslakivaliokunta oli lain käsittelyyn liittyvässä lausunnossaan (PeVL 29/2004) katsonut kansallis- ja luonnonpuistoja koskevan luonnonsuojelulain 16 §:n asetuksenantovaltuuden ongelmalliseksi perustuslain 80 §:n 1 momentin ja perustuslakivaliokunnan sitä koskevan lausuntokäytännön kannalta. Esityksellä toteutettaisiin eduskunnan lausuman sisältö siten, että valtuussäännös saatettaisiin vastaamaan nykyisestä perustuslaista johtuvia vaatimuksia. Se poistettaisiin lain 11 ja 12 §:n nojalla perustettavien kansallis- ja luonnonpuistojen osalta kokonaan, mutta säädettäisiin koskemaan

lain 17 §:ssä tarkoitettuja, asetuksella perustettavia muita valtionmaiden luonnonsuojelualueita.

Kansallis- ja luonnonpuistoja koskevan valtuussäännöksen poistumisen johdosta on näiden alueiden rauhoitussäännöksiin tarpeen tehdä samalla eräitä tarkistuksia. Nämä koskevat eräiden sellaisten toimenpiteiden sallittavuutta, joista aiemmin on käytännössä säädetty kunkin yksittäisen puiston perustamisen yhteydessä. Muun muassa metsästyksen yhteydessä tapahtuvan hirvenajon suhteen esitetään, että se vastedes olisi mahdollista kansallispuistoissa.

Kaikki kansallispuistot ja pinta-alaltaan vähintään 1 000 hehtaarin laajuiset luonnonpuistot perustetaan lailla. Siten näitä alueita koskevat erityiset poikkeukset on mahdollista ottaa kunkin alueen perustamissäädökseen. Kun muut luonnonsuojelualueet perustetaan aina joko valtioneuvoston tai ympäristöministeriön asetuksella, on näiden alueiden osalta tarpeen sisällyttää lakiin valtuus säätää asetuksella muistakin kuin laissa jo olevista poikkeuksista. Mahdollisuus poikkeusten säätämiseen korostuu myös sen johdosta, että muiden luonnonsuojelualueiden suojelun tavoitteet vaihtelevat, eivätkä ne tästä johtuen useinkaan ole niin tiukasti suojeltuja kuin kansallis- ja luonnonpuistot.

Saamelaisten oikeuksien huomioon ottamisesta luonnonsuojelualueita perustettaessa ehdotetaan lakiin sisällytettäväksi nimenomainen säännös. Asiasta on ollut aiemmin mahdollisuus säätää asetuksella. Asian luonteesta johtuen näiden oikeuksien huomioon ottamisesta tulisi kuitenkin säätää lain tasolla. Säännös osaltaan turvaisi perustuslain 17 §:n 3 momentin vaatimusta saamelaisten oikeudesta ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuriaan. Vastaavasti esitykseen sisältyy kunnan jäsenen (paikallisen asukkaan) metsästysoikeudet huomioiva säännös tilanteissa, joissa kansallispuistoja perustetaan metsästyslain 8 §:n tarkoittamille alueille Pohjois-Suomessa. Säännös sijoittuisi kansallis- ja luonnonpuistoja koskevan asetuksenantovaltuussäännöksen paikalle.

Esityksen muihin muutoksiin liittyen lakiin ehdotetaan ensinnäkin otettavaksi selventävä säännös, joka liittyy luonnonpuistojen liikumiskieltoon. Lisäksi luonnonsuojelualuei-

den hoito- ja käyttösuunnitelmien vahvistamismenettelyä ehdotetaan yksinkertaistettavaksi. Myös menettelyä alueita jo perustettuihin luonnonsuojelualueisiin liitettäessä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että liittäminen olisi mahdollista muullakin tavoin kuin lisäalueiden valtiolle hankinnan yhteydessä.

2 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole suoranaisia taloudellisia tai organisatorisia taikka henkilöstövaikutuksia.

Viranomaisten työn rationalisoinnin kannalta esityksellä on myönteisiä vaikutuksia. Kansallisiin suojeluohjelmiin ja Natura 2000-verkostoon sisältyvien alueiden suojelun loppuliseksi toteuttamiseksi Metsähallituksen hallinnassa oleville alueille on lähitulevaisuudessa perustettava arviolta 950 lakisäänteistä luonnonsuojelualuetta. Tämän lisäksi on laajennettava lukuista määrää jo perustettuja luonnonsuojelualueita. Esitys nopeuttaa ja yksinkertaistaa näiden alueiden perustamista koskevien säädösten valmistelua. Kun lakiin sisältyvät jo valmiiksi suojelualueiden yksityiskohtaiset ja tarkat rauhoitussäännökset, on uuden alueen perustamissäädöksessä mahdollista usein vain viitata laissa jo oleviin säännöksiin. Muita luonnonsuojelualueita kuin kansallis- ja luonnonpuistoja koskeva säännös asetuksenantovaltuudesta tekee suojelualueiden perustamisen joustavaksi ja osaltaan edistää valmistelun sujuvuutta.

Alueiden liittämistä oleviin suojelualueisiin koskevat uudet menettelytavat johtavat puolestaan siihen, että luonnonsuojelualueiden laajentamista koskeva säädösvalmistelu kevenee merkittävästi. Merkitys työn rationalisoinnin kannalta on myös näiltä osin merkittävä.

Esityksellä ei ole vaikutuksia ennen luonnonsuojelulain voimaantuloa perustettujen luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännöksiin. Luonnonsuojelulain 76 §:n 2 momentin mukaan näiden alueiden perustamissäädökset ja niiden rauhoitussäännökset ovat jääneet voimaan sikäli kuin niitä ei erikseen muuteta tai kumota. Näiden alueiden rauhoitussäännökset muutetaan ajan myötä vastaamaan voimassa olevassa laissa olevia määräyksiä.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu ympäristöministeriössä. Valmistelu on tapahtunut yhteistyössä Metsähallituksen kanssa.

Esityksestä on pyydetty lausunnot vuonna 2006. Esitys jäi tuolloin jatkovalmisteluun, koska eräistä luonnonsuojelualueiden metsästystä koskevista seikoista ei ollut mahdollista sopia.

Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö ovat tämän jälkeen käyneet esitystä koskevia neuvotteluita. Lausunnolla olleeseen esitykseen on tehty tarkistuksia koskien yhtäältä eläinkantojen sääntelyä luonnonsuojelualueilla ja toisaalta metsästystä luonnonsuojelualueilla. Nämä muutokset täsmentävät ja selkeyttävät luonnonsuojelualueilla tapahtuvaa eläinkantojen sääntelyä ja metsästyksen sallittavuuden periaatteita uusia

luonnonsuojelualueita perustettaessa. Oikeusministeriön kanssa on neuvoteltu erityisesti lain valtuussäännösten muotoilusta perustuslain vaatimusten näkökulmasta.

Esityksestä on pyydetty täydentäviä lausuntoja vuoden 2009 huhtikuussa. Osauudistuksen painotuksen vuoksi lausunnot pyydettiin pääasiassa luonnonsuojelu-, maanomistaja- ja metsästäjäjärjestöiltä. Metsästäjätahot katsovat, että metsästystä luonnonsuojelualueilla tulisi sallia entistä laajemmin, luonnonsuojelutahot puolestaan pitävät esitystä metsästyksen osalta liian sallivana.

Asiasta on pidetty saamelaiskäräjälain (974/1995) 9 §:n mukainen neuvottelu. Esitystä laadittaessa on otettu huomioon pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman kohdassa 11.2 (luonnon monimuotoisuus) oleva, luonnonsuojelualueiden käytön tavoitteita koskeva kirjaus.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

15 §. *Luvanvaraiset poikkeukset rauhoitus-säännöksistä.* Pykälän luvanvaraisiin poikkeuksiin ehdotetaan tehtäväksi neljä tarkistusta. Muutokset johtuvat osaltaan kansallis- ja luonnonpuistoja koskevan lain 16 §:n valtuussäännöksen poistamisesta ja osaltaan metsästystä ja eläinkantojen sääntelyä luonnonsuojelualueilla koskevista näkökohdista.

Voimassa olevan pykälän 2 kohtaa ehdotetaan selkeytettäväksi ja samalla täydennettäväksi sisällöltään siten, että mahdollisuus vähentää lajin yksilöiden määrää kansallis- ja luonnonpuistoissa koskisi yleisesti kaikkia vierasperäisiä kasvi- ja eläinlajeja niiden lukumäärästä tai vahingollisuudesta riippumatta. Tällaisia lajeja ovat kasvilajeista esimerkiksi jättiputki, jättipalsami, kurturuusu ja komealupiini sekä eläinlajeista minkki, supikoira, kanadanmajava (amerikanmajava) ja valkohäntäpeura (valkohäntäkauris). Säännös koskee vakiintuneen käytännön mukaan tilanteita, joissa lajin yksilöiden vähentämisen

tarvetta tarkastellaan luonnonsuojelualan omien toimintojen lähtökohdista käsin.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 kohta, joka tietyin edellytyksin sallisi pyyntiluvanvaraisten riistaeläinlajien yksilöiden poistamisen alueelta myös luonnonsuojelualan ulkopuolisista tarpeista johtuen. Pyyntiluvanvaraisia riistaeläinlajeja ovat muun muassa kaikki maasuorpedot, hirvi ja harmaahylje. Lupa voitaisiin antaa sellaisten riistaeläinlajien yksilöiden poistamiseen, jotka suojelualan ulkopuolella aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai merkittävän taloudellisen vahingon syntymiselle. Käytännössä lainkohta tulisi sovellettavaksi lähinnä hirvieläinten liikenteelle aiheuttamien vahinkojen torjumisessa, harmaahylkeiden ammattikalastukselle aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisessä sekä ympäristölle vaaraa aiheuttavien karhu- ja susiyksilöiden poistamisessa. Lainkohdassa tarkoitettua lupaharkinnan lisäksi asiassa tulee sovellettavaksi myös metsästyslain, mahdollisesti myös poliisilain mukainen lupaharkinta. Eläimen poistamisessa myös muut menetel-

mät kuin sen tappaminen olisivat lupaharkinnassa mahdollisia.

Pykälään lisättäisiin uutena 9 kohtana selvittävä säännös mahdollisuudesta pitää kunnossa muitakin kuin itse puistoa varten tarpeellisia rakennuksia ja rakennelmia. Tällaisia rakennuksia ovat muun muassa eräissä saaristokansallispuistoissa olevat majakat ja ammattikalastajien tukikohdat. Ne ovat usein myös merkityksellinen osa alueen kulttuuriympäristöä.

Momenttiin tehtäisiin samalla kohtien numerojärjestystä koskevat tarkistukset.

Pykälään lisättäisiin omana momenttinaan säännös mahdollisuudesta hirven ajoon kansallispuistoissa. Hirvenajo metsästyksen yhteydessä on ollut tähänkin asti mahdollista useimmissa kansallispuistoissa, mutta asiasta on säädetty erikseen kutakin yksittäistä puistoa koskevassa asetuksessa. Valtuussäännöksen poistumisen myötä asiasta on tarpeen säätää suoraan laissa sellaisena kansallispuistoissa yleisesti sallittuna toimenpiteenä, joka edellyttää Metsähallituksen lupaa. Käytännössä kysymys hirvenajosta ja sen laajuudesta selvitetäisiin puiston hoidon ja käytön suunnittelun yhteydessä. Mahdollisuus hirven ajoon turvataisiin erityisesti kansallispuistojen niissä osissa, joissa sillä on käytännön merkitystä puistoa ympäröivien alueiden hirvenmetsästyksen tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta. Mahdollisuutta ulottaa hirven ajo yleisemmin kansallispuistoihin on ehdottanut myös ympäristöministeriön asettama työryhmä, joka on tarkastellut metsästyksen liittyviä seikkoja eteläisen Suomen kansallispuistoissa (Metsästys eteläisen Suomen kansallispuistoissa, Ympäristöministeriön asettaman työryhmän raportti 31.1.2006). Hirven ajo voisi tapahtua myös käyttämällä tähän tarkoitukseen koulutettua koiraa. Momentin mukaista hirven ajoa voidaan soveltaa myös siinä tilanteessa kun harvinaista 3 kohdan tarkoittamaa riistaeläimen poistamista kansallispuistosta.

16 §. Eräiden oikeuksien turvaaminen. Nykyisessä pykälässä on kansallis- ja luonnonpuistojen asetuksenantovaltuutta koskeva säännös, joka esityksen myötä poistuisi ja jonka tilalle otettaisiin yhtäältä säännös saamelaisien oikeuksien huomioon ottamisesta kansallis- ja luonnonpuistoja perustettaessa ja

toisaalta säännös kuntalaisten metsästysoikeuksien huomioon ottamisesta, kun kansallispuistoja perustetaan metsästyslain 8 §:n tarkoittamille alueille.

Nykyisessä pykälässä olevaan valtuussäännökseen sisältyy jo maininta siitä, että asetuksella säädettävät poikkeukset kansallis- ja luonnonpuistojen rauhoitusmääräyksistä voivat koskea muun ohella saamelaisten oikeuksien huomioon ottamista alueen käyttämisessä. Vastaavan periaatteen sisältävä säännös esitetään nyt siirrettäväksi lain tasolle. Pykälän 1 momentin säännös täydentäisi perustuslain 17 §:n 3 momentin säännöstä saamelaisten oikeudesta alkuperäiskansana omaan kieleen ja kulttuuriin.

Perustuslain säännöksen turvaamaan saamelaisten kulttuurimuotoon lasketaan kuuluvaksi saamelaisten perinteiset elinkeinot, poronhoito, kalastus ja metsästys. Perustettaessa luonnonsuojelualueita saamelaisten kotiseutualueelle on pyritty siihen, että erityisesti perinteisen saamelaisporonhoidon harjoittamisen edellytykset tulisivat turvatuksi. Ylä-Lappiin perustetut laajat kansallis- ja luonnonpuistot, muut luonnonsuojelualueet sekä erämaa-alueet kattavat valtaosan, yli 80 % saamelaisten kotiseutualueen pinta-alasta. Nämä alueet ovat jo tällä hetkellä sellaisen sääntelyn piirissä, joka turvaa varsin tehokkaasti porolaitumien säilymistä kilpailevalta maankäytöltä, kuten metsänhakkUILTA, kivistöiminnalta ja vesivoiman tuotannolta. Alueilla on laajuutensa ja tietömyytensä vuoksi huomattavaa merkitystä porolaidunten yhtenäisyyden, määrän sekä myös niiden häiriöttömyyden kannalta. Poronhoidon kanssa kilpaileva maankäyttömuoto näillä alueilla on matkailu. Tähän liittyen varsinkin tietyt maastossa liikkumisen muodot, kuten moottorikelkkailu ja koiravaljakoilla ajaminen, ovat suurin ongelma suhteessa poronhoitoon. Ympäristöministeriössä on lähiaikoina tarkoitus käynnistää selvitystyö laajemmin eri luonnonkäyttömuotojen ongelmista ja niiden yhteensovittamisen tarpeesta.

Pykälän mukaan oikeuksien turvaamisessa olisi samalla otettava huomioon alueiden suojelun erityiset tavoitteet ja kansallispuistoissa myös alueella kävijät. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi kalastusta ja metsästystä voi erityisistä syistä olla tarpeen rajoittaa

myös Ylä-Lappiin perustettavilla luonnonsuojelualueilla. Näistä säädettäisiin tapauskohtaisesti kunkin yksittäisen kansallisen tai luonnonpuiston perustamislain käsittelyn yhteydessä. Esimerkiksi laki Pallas - Yllästunturin kansallispuistosta turvaa tehokkaasti porolaitumien säilymisen muulta kilpailevalta maankäytöltä puiston alueella. Samalla on puiston tiettyjä alueita koskien säädetty luonnonsuojelulakia pidemmälle menevistä kalastusta koskevista rajoituksista ja toisaalta tietyillä alueilla annettu luonnonsuojelulakia väljempiä kalastussäännöksiä. Metsästys on puolestaan säädetty sallituksi paikallisille asukkaille lukuun ottamatta kansallispuiston niitä osia, joille retkeilijöitä ja muita alueella kävijöitä erityisesti ohjataan.

Lakiesityksellä ei puututa Saamelaiskäräjistä annetun lain sisältöön. Siten muun muassa lain 9 §:n mukainen neuvotteluvaihe koskee edelleen luonnonsuojeluviranomaisia pykälässä tarkoitetuissa asioissa saamelaisten kotiseutualueella. Kun pykälässä turvataan saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytyksiä sallimalla luonnonsuojelualueilla tiettyjä toimintoja, tämä ei sulje pois sitä, etteivät myös muut paikalliset asukkaat olisi muilla perusteilla oikeutettuja samoihin toimiin. Säännös ei muuttaisi nykytilaa, mutta se huomioi saamelaisten aseman alkuperäiskansana.

Pykälän 2 momenttiin sisältyy periaatekuntalaisten metsästysoikeuksien huomioimisesta niissä tilanteissa, kun kansallispuistoja perustetaan metsästyslain 8 §:n tarkoitamille, niin sanotun vapaan metsästysoikeuden alueelle. Siten Pohjois-Suomeen perustettavien uusien kansallispuistojen perustamissäädöksissä on tarkoitus turvata erityisesti paikallisten asukkaiden oikeuksien säilymistä. Näistä poronhoito ja kalastus ovat jo olevien poikkeussäännösten nojalla sallittu yleisesti kansallispuistossa. Metsästystä koskeva edellä mainittu periaate tulee otettavaksi huomioon, kun eduskunta tapauskohtaisesti päättää uusien kansallispuistojen perustamisesta Pohjois-Suomeen.

17 §. Muu luonnonsuojelualue. Pykälän mukaan muun luonnonsuojelualan perustamisesta valtion omistamalle alueelle ja Suomen talousvyöhykkeelle säädettäisiin vastedes omissa momenteissaan. Muutos on

luonteeltaan lakitekninen, mutta on tarpeen 17 a §:ssä ehdotetun valtuussäännöksen muotoilun kannalta. Lisäksi pykälän 2 momentissa oleva viittaus 13—16 §:n rauhoitussäännöksiin siirrettäisiin ehdotettuun 17 a §:ään.

17 a §. Muun luonnonsuojelualan rauhoitussäännökset. Pykälään sisällytettäisiin 17 §:ssä oleva viittaus lain 13—16 §:n rauhoitussäännöksiin. Lisäksi voimassa olevan lain asetuksenantovaltuussäännös ehdotetaan sisällytettäväksi uudistuneessa muodossa tähän pykälään.

Luonnonsuojelulain 17 §:ssä tarkoitetun muun luonnonsuojelualan perustamisesta säädetään alueen pinta-alasta riippuen joko valtioneuvoston tai ympäristöministeriön asetuksella. Säädettyä muulla luonnonsuojelualueella kielletystä toiminnasta ja poikkeuksista näihin olisi noudatettava, mitä luonnonsuojelulain 13—16 §:ssä säädetään. Näiden alueiden perustamissäädöksiin sisällytetäänkin aina viittaus laissa oleviin rauhoitussäännöksiin. Näissä rauhoitussäännöksissä on lähtökohtana, että eläinten pyydystäminen, tappaminen ja häiritseminen on kielletty.

Muut luonnonsuojelualueet eivät kuitenkaan ole niin tiukasti suojeltuja kuin kansalliset ja luonnonpuistot, joten niitä perustettaessa on usein tarpeen säätää muistakin kuin laissa jo olevista poikkeuksista. Näitä luonnonsuojelualueita koskien pykälään ehdotetaan sisällytettäväksi valtuus säätää tietyistä poikkeuksista laissa olevista kielloista.

Mahdollisuus säätää poikkeuksia lain kielloista koskisi ensinnäkin muilla luonnonsuojelualueilla tapahtuvaa metsästystä. Ihmisen vaikutuksen luontoon tulisi luonnonsuojelualueilla olla mahdollisimman vähäinen, jolloin lajien välisiä suhteita ja eliölajien kantojen runsautta sääntelisivät ensisijaisesti vain luonnon omat prosessit. Metsästys, kuten myös kalastus, ovat kuitenkin luonnon käyttömuotoja, jotka hyvin suunniteltuina ja toteutettuina eivät välttämättä ole ristiriidassa luonnonsuojelualan suojelutavoitteen kanssa.

Metsästys olisikin sallittu metsästyslain 8 §:n tarkoittamalle alueelle perustettavilla muilla luonnonsuojelualueilla. Pohjois-Suomeen vielä perustettavat luonnonsuojelualueet ovat usein laajoja, erämaisia alueita, joille ei rakenneta yleisöpalveluita. Metsästys

ei siten yleensä vaikeuta näiden alueiden muuta käyttöä. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin kuitenkin tapauskohtaisesti säätää metsästystä koskevista rajoituksista varsinkin sellaisilla muilla luonnonsuojelualueilla, jotka sijaitsevat matkailu- tms. keskusten läheisyydessä. Metsästyslain 8 §:n tarkoittamalla alueella kunnassa vakinaisesti asuvalla henkilöllä on oikeus metsästää kotikunnassaan valtion omistamilla alueilla. Valtioneuvosto voisikin tietyin edellytyksin myös päättää, että metsästyksellä muulla luonnonsuojelualueella olisi sallittu vain edellä mainituille henkilöille (paikallisille asukkaille).

Eteläisessä Suomessa luonnonsuojelualueet ovat pinta-alaltaan usein pienialaisia verrattuna Pohjois-Suomen vastaaviin alueisiin. Näillä luonnonsuojelualueilla on usein myös huomattavaa merkitystä ulkoilun ja virkistykseen kannalta. Näillä alueilla on siksi yleensä tarpeen säädellä metsästystä tarkemmin kuin metsästyslain 8 §:n tarkoittamalla alueilla. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää metsästyksen sallimisesta, jos metsästyksellä vaaranna alueen perustamistarkoitusta tai aiheuta haittaa alueen muulle käytölle.

Perustettavilla muilla luonnonsuojelualueilla metsästyksellä päätettäisiin siten edellä mainituista lähtökohdista käsin tapauskohtaisesti huomioon ottaen jokamiehenoikeudet, virkistys ja luontoarvot. Tarvittavat rajoitukset valmistellaan yhteistyössä eri intressitahojen kanssa. Metsästystä koskevat rajoitukset voivat olla myös alueellisia, ajallisia tai kohdistua tiettyyn riistaeläinlajiin. Mikäli perustettava luonnonsuojelualue sisältyy myös Natura 2000 -verkostoon, noudatetaan lisäksi, mitä valtioneuvosto on metsästyksen osalta päätöksessään asiasta erikseen todennut. Näillä alueilla tavoitteena on myös, että voimassa olevat metsästyskäytännöt eivät olennaisella tavalla muutu.

Merialueille perustettaviin luonnonsuojelualueisiin sisältyy monessa tapauksessa varsinkin laajoja yleisiä vesialueita. Lain 14 ja 15 §:ssä olevat kalastusta koskevat poikkeukset soveltuvat tilanteisiin, joissa on kyse valtion yksityisten vesialueiden kuulumisesta luonnonsuojelualueisiin. Yleisille vesialueille perustettaville luonnonsuojelualueille ei sitä vastoin ole tarpeen säätää kalastusta riippuvaksi

Metsähallituksen luvasta tai rajoittaa sitä lähtökohtaisesti muutoinkaan. Valtioneuvostolla olisi kuitenkin pykälän mukaan mahdollisuus tiettyjen rajoitusten antamiseen, myös Suomen talousvyöhykkeelle perustettavien muiden luonnonsuojelualueiden osalta.

Puolustusvoimien käytössä on sellaisia alueita, joihin sisältyy luonnonsuojelullisesti hyvinkin arvokkaita osia. Mikäli tällaisia alueita perustetaan luonnonsuojelualueiksi, on lähtökohtana se, että puolustusvoimilla säilyisi mahdollisuus käyttää aluetta edelleen myös omaan toimintaansa. Tämän vuoksi pykälässä ehdotetaan, että puolustusvoimien koulutus- ja harjoitustoiminnan turvaamiseksi olisi mahdollista säätää poikkeus lain kielloista. Puolustusvoimien käyttö sovitettaisiin yhteen alueen suojelutavoitteiden kanssa asianomaisen luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Valtuus koskisi lisäksi puolustusvoimien harjoitustoiminnan turvaamista luonnonsuojelualueeseen kuuluvilla merialueilla riippumatta siitä, onko puolustusvoimilla käyttöoikeutta näihin alueisiin.

Valtuus säätää muita poikkeuksia koskisi lentoturvallisuuskäytökohdienten huomioon ottamista, merenkulun turvalaitteiden sijoittamista sekä teiden, johtojen ja kaapeleiden rakentamista, ojien kaivamista ja vesikulkuväylien ruoppaamista. Myös näiden toimintojen osalta valtuussäännöksen soveltaminen tulisi harkittavaksi tapauskohtaisesti kunkin yksittäisen luonnonsuojelualueen perustamisen yhteydessä.

18 §. Liikkumisen rajoittaminen luonnonsuojelualueella. Pykälää ehdotetaan selvennettäväksi luonnonpuistoja koskevan liikkumiskiellon osalta. Luonnonpuistoissa saa pykälän 1 momentin mukaan liikkua ilman nimenomaista lupaa vain erikseen osoitetuilla teillä ja poluilla.

Lapin laajat luonnonpuistot ovat erityisen tärkeitä poronhoidon harjoittamisen kannalta. Hallituksen esityksen perusteluissa luonnonsuojelulainsäädännön uudistamiseksi (HE 79/1996 vp) onkin tähän liittyen todettu, että poronhoitoon liittyvä liikkuminen on sallittua säännöksen kiellosta riippumatta ilman nimenomaista lupaa. Tämä periaate esitetään mahdollisten epäselvyyksien välttämiseksi kirjattavaksi itse lakiin lisäämällä pykälään tätä tarkoittava uusi kolmas momentti.

19 §. Hoito- ja käyttösuunnitelma. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tarkistus, jonka mukaan luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien vahvistamisesta luovuttaisiin lukuun ottamatta kansallispuistojen hoito- ja käyttösuunnitelmia, jotka tulisivat jatkossakin ympäristöministeriön vahvistettaviksi.

Kansallispuistot ovat yleisiksi nähtävyyksiksi tarkoitettuja luonnonsuojelualueita, joihin on tarkoitus ohjata yleisöä ja rakentaa tätä varten asianmukainen palveluvarustus. Kansallispuistoihin kohdistuu usein myös erilaisia keskenään ainakin jossain määrin kilpailevia, luonnonkäyttöön liittyviä toimintoja. Puistojen hoidon ja käytön suunnittelu on usein varsin vaativa tehtävä. Luonnonsuojelualueiden hoidon määrärahoistakin merkittävä osa kohdistetaan kansallispuistojen kehittämiseen. Siten on perusteltua, että näitä alueita koskevat hoito- ja käyttösuunnitelmat vahvistettaisiin edelleen ympäristöministeriössä.

22 §. Alueen liittäminen luonnonsuojelualueeseen. Nykyisen pykälän mukaan sellainen valtion omistukseen siirtynyt alue, jonka käytöstä luonnonsuojelualueen laajennusalueeksi on tehty päätös hankinnan tai saannon yhteydessä, luetaan kuuluvaksi asianomaiseen luonnonsuojelualueeseen. Tästä on voitu tehdä merkintä esimerkiksi kauppakirjaan tai vaihtokirjaan, jolloin hankitun lisäalueen liittäminen luonnonsuojelualueeseen on yksinkertaistunut. Säännös on nopeuttanut myös rauhoitussäännösten voimaan tuloa. Vastaavasti lain 76 §:n 4 momentin siirtymäsäännöksen mukaan sellainen ennen luonnonsuojelulain voimaantuloa valtion omistukseen luonnonsuojelutarkoituksiin hankittu alue, joka rajautuu luonnonsuojelualueeksi muodostettuun kiinteistöön, luetaan kuuluvaksi luonnonsuojelualueeseen siitä alkaen, kun asiasta on tehty merkintä kiinteistörekisteriin. Myös tämän säännöksen tarkoituksena on ollut saada luonnonsuojelutarkoituksiin hankittuja alueita liitettyksi mahdollisimman joustavasti ja vähin kustannuksin luonnonsuojelualueeseen.

Perustettuihin suojelualueisiin olisi tarpeen edellisten lisäksi liittää myös sellaisia alueita, jotka eivät täytä edellä mainittuja määritelmiä. Tällaisia ovat muun muassa olevaan

suojelualueeseen rajoittuvat tai niiden läheisyydessä olevat kansallisiin suojeluohjelmiin ja nyttemmin myös Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet, jotka valtio on ennestään omistanut, alueet, jotka on hankittu toisen suojeluohjelman toteuttamiseksi, mutta soveltuvatkin osaksi jo perustettua luonnonsuojelualuetta, alueet, joiden saantokirjassa ei ole mainintaa liittämisestä sekä sellaiset yksityiset luonnonsuojelualueet, jotka ovat rauhoittamisen jälkeen siirtyneet valtion omistukseen.

Tästä syystä pykälän 1 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin säännös, jonka mukaan suojelualueeseen voidaan liittää Metsähallituksesta annetun lain (1378/2004) 14 §:ssä tarkoitettua julkisten hallintotehtävien omaisuutta Metsähallituksen hakemuksesta. Alue luettaisiin kuuluvaksi luonnonsuojelualueeseen siitä alkaen, kun liittämisestä on tehty merkintä kiinteistörekisteriin, jolloin myös rauhoitusmääräykset tulevat voimaan. Saman pykälän viimeinen momentti koskisi myös näitä alueita. Julkisten hallintotehtävien omaisuus kuuluu Metsähallituksen taseessa muuhun omaan pääomaan eikä sille ole asetettu tuottovaatimusta.

Hakemuksesta tapahtuvaa liittämistä käytettäisiin tilanteissa, joissa muuhun luonnonsuojelualueeseen liitettävän alueen suojelun tavoitteet soveltuvat olemassa olevan luonnonsuojelualueen rauhoitussäännösten mukaisesti suojelutavoitteisiin, eivätkä nämä rauhoitussäännökset olennaisella tavalla muuttaisi liitettävän alueen metsästyskäytäntöjä. Olennaisina muutoksina on pidettävä esimerkiksi hirvenmetsästysoikeuden muuttamista hirvenajoksi, kaiken riistan metsästämisen muuttamista ainoastaan hirvenmetsästykseksi tai metsästyslain 8 §:n alueella metsästyksen muuttamista ainoastaan kuntalaisen oikeudeksi metsästä. Vastaavasti edellä mainittujen metsästyskäytäntöjen muuttamista myös sallivampaan suuntaan on pidettävä olennaisina muutoksina. Muussa tapauksessa alueen laajentaminen tapahtuisi säädösteitse.

Kansallis- ja luonnonpuistoihin hakemuksesta liitettävien alueiden arvioitu lukumäärä metsästyslain 8 §:n mukaisen alueen ulkopuolella on noin kaksikymmentä ja näiden

alueiden yhteispinta-ala on noin 1 300 hehtaaria.

Valtion yleiset vesialueet kuuluvat käytännössä kokonaisuudessaan Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien omaisuuteen. Yleiset vesialueet koostuvat noin 2,5 miljoonan hehtaarin laajuisista yhtenäisistä vesialueista, eikä luonnonsuojelualueiden mahdollisia laajennusalueita voida erottaa tästä aluekokonaisuudesta vastaavalla tarkkuudella kuin suojeltavia maa-alueita. Pykälässä ehdotetaan, että yleiset vesialueet jäisivät hakemusmenettelyn ulkopuolelle. Yleisille vesialueille sijoituvia luonnonsuojelualueita laajennettaisiin siten samassa järjestyksessä kuin niiden perustaminen on tapahtunut.

Perustettujen valtionmaiden luonnonsuojelualueiden osaksi on hankintojen yhteydessä siirtynyt myös sellaisia alueita, jotka on jo aiemmin perustettu yksityismaiden luonnonsuojelualueiksi joko asianomaisen lääninhallituksen tai alueellisen ympäristökeskuksen päätöksellä. Yksityisen luonnonsuojelualueen perustamisesta 23 §:n mukaisesti ja alueen määräaikaista rauhoittamisesta 25 §:n mukaisesti on tehtävä merkintä kiinteistörekisteriin (kiinteistötietojärjestelmään). Jotta tämä merkintä voitaisiin poistaa ja aluetta tulisivat yksiselitteisesti koskemaan valtionmaalle perustetun luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräykset, esitetään tästä tehtäväksi poistamisen mahdollistava lisäys pykälän viimeiseen momenttiin.

2 Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

3 Suhde perustuslakiin ja sääntämisyjärjestys

Esitys turvaa osaltaan perustuslain 17 §:n 3 momentin säännöstä saamelaiden oikeudesta ylläpitää omaa kulttuuriaan. Esityksessä on huomioitu myös perustuslain 20 §:n 1 momentissa ilmaistu periaate siitä, että vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta kuuluu kaikille.

Esityksellä saatettaisiin luonnonsuojelualueita koskeva lain asetuksenantovaltuus vas-

taamaan perustuslain 80 §:n vaatimuksia. Eduskunnan perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan (PeVL 29/2004 vp), että luonnonsuojelulain asetuksenantovaltuus on ongelmallinen perustuslain 80 §:n 1 momentin ja perustuslakivaliokunnan sitä koskevan lausuntokäytännön kannalta. Valtuus on täysin avoin, eikä se siten perustuslain näkökulmasta riittäväällä tarkkuudella rajoita asetuksenantajan harkintavaltaa. Eduskunta edellyttikin sittemmin vastauksessaan hallituksen laiksi Pallas - Yllästunturin kansallispuistosta (EV 185/2004 vp), että valtioneuvoston oli ryhtyttävä toimenpiteisiin kansallis- ja luonnonsuojelusta koskevan lainsäädännön saattamiseksi perustuslain 80 §:n vaatimuksia vastaavaksi.

Eduskunnan lausumalla tarkoitettiin luonnonsuojelulain 16 §:n asetuksenantovaltuutta koskevan säännöksen tarkistamista perustuslakivaliokunnan lausunnon edellyttämällä tavalla. Esitys tarkoittaa sitä, että 16 §:ssä oleva valtuussäännös poistettaisiin laista kansallis- ja luonnonsuojelusta koskevasta kokonaan. Kun kaikki kansallispuistot ja pinta-alaltaan vähintään tuhannen hehtaarin laajuiset luonnonsuojelut perustetaan erillisellä lailla, voidaan näiden alueiden perustamissääädöksissä tarvittaessa poiketa lain 13—15 §:ssä olevista yleisistä rauhoitussäännöksistä, joko rajoitavampaan tai sallivampaan suuntaan. Tällöin voidaan esimerkiksi huolehtia siitä, että Lappiin perustettavissa kansallis- ja luonnonsuojelussa paikallisten asukkaiden kalastus- ja metsästysoikeuksista samoin kuin muistakin perinteisiä luonnonsuojelumuotoja koskevista seikoista säädetään tapauskohtaisesti suoraan laissa. Näin on käytännössä menetelty Pallas - Yllästunturin kansallispuistosta annetun lain (1430/2004) sekä Pyhä - Luoston kansallispuistosta annetun lain (76/2005) säätämisen yhteydessä.

Kun muut luonnonsuojelualueet perustetaan aina joko valtioneuvoston tai ympäristöministeriön asetuksella, on asetuksenantovaltuutta koskeva säännös tarpeen säätää koskevaksi näitä lain 17 §:n nojalla perustettavia suojelualueita. Ehdotettu valtuussäännös sisältää nykyiseen säännökseen verrattuna yksityiskohtaisen luettelon niistä poikkeuksista, joista asetuksella on mahdollista säätää. Valtuutusta on aiempaan verrattuna

myös täsmennetty asetuksenantovallan käyttämistä rajaavin ja ohjaavin maininnoin. Asetuksella ei siten ole enää mahdollista poiketa rajoituksesta lain säännöksestä. Poikkeukset eivät liioin ole sisällöltään rajoittavia suhteessa laissa jo määriteltyihin rajoituksiin. Metsästäystä ja kalastusta lukuun ottamatta sääntely ei ole yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien kannalta merkityksellistä.

Esityksen mukaan valtioneuvoston asetuksella olisi mahdollista poiketa lain 13 §:n kieltoäännöksistä, kuten eläinten pyydystämisen-, tappamisen- ja häiritsemiskiellosta. Perustuslakivaliokunta on aiemmissa lausunnoissaan todennut, että mahdollisuus poiketa asetuksella lain säännöksistä on lähtökohtaisesti ongelmallista lain ja asetuksen välisten hierarkkisten suhteiden näkökulmasta (mm. PeVL 14/2006 vp). Tällaisen valtuussäätelyn yhteydessä onkin katsottu välttämättömäksi, että säännöksessä on asetuksenantovallan käyttämistä rajaavia ja ohjaavia mainintoja poikkeussäännösten antamisen tarpeellisuudesta. Metsästyksen sallittavuuden osalta esityksen valtuussäännöksen rajausta on kytketty siihen, ettei toiminta saa vaarantaa

alueen perustamistarkoitusta eikä aiheuttaa haittaa alueen muulle käytölle. Lisäksi säännökseen sisältyy sekä alueellisia, ajallisia että lajeihin kohdistuvia ohjaavia ja rajaavia mainintoja suhteessa alueen suojelutarpeeseen. Muiden asetuksenantovaltuuksien, jotka koskevat puolustusvoimien toimintaa, lentotoimintaa ja merenkulkua sekä erinäisiä rakennustöitä, osalta on pitkälti kyse muun lainsäädännön mukaan luvanvaraisesta toiminnasta, ja asetusten sisältönä olisi lieventää luonnonsuojelulakiin perustuvia näitä toimenpiteitä koskevia kieltoja. Perustamisasetuksilla ei siten puututtaisi laintasoiseen lupaharkintaan muutoin vaikuttaviin seikkoihin.

Valtuussäännöksen voidaan katsoa täyttävän perustuslain 80 §:ään perustuvan valtuussäätelyn täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksen. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että asiasta hankittaisiin perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

luonnonsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun luonnonsuojelulain (1096/1996) 15—17 §, 19 §:n 2 momentti sekä 22 §:n 1 ja 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 17 §:n 2 momentti laissa 1069/2004, sekä
lisätään lakiin uusi 17 a § ja 18 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

15 §

Luvanvaraiset poikkeukset rauhoitussäännöksistä

Kansallispuistossa ja luonnonpuistossa voidaan sen perustamistarkoitusta vaarantamatta alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen luvalla:

1) pyydystää tai tappaa eläimiä, kerätä siemeniä ja kasveja tai niiden osia, eläinten pesiä ja kivennäisnäytteitä tutkimusta tai muuta tieteellistä tarkoitusta tai opetusta varten;

2) vähentää vierasperäisten sekä, jos laji on tullut liian runsaslukuiseksi tai käynyt muutoin vahingolliseksi, muidenkin kasvi- ja eläinlajin yksilöiden lukumäärää;

3) poistaa sellaisten pyyntiluvanvaraisten riistaeläinlajien yksilöitä, jotka suojelualueen ulkopuolella aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai omaisuudelle aiheutuvasta merkittävästä taloudellisesta vahingosta;

4) ottaa haltuun alueelle kaatunut riistaeläin;

5) kalastaa muutoinkin kuin onkimalla tai pilkkimällä;

6) rakentaa poronhoitoon liittyviä rakennuksia ja rakennelmia;

7) tehdä geologisia tutkimuksia ja etsiä malmeja,

8) laskeutua ilma-aluksella; sekä

9) entistää ja kunnostaa muitakin kuin 14 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja rakennuksia ja rakennelmia.

Kansallispuistossa voidaan lisäksi 1 momentissa säädetyn edellytyksin ajaa hirveä metsästyksen yhteydessä.

16 §

Eräiden oikeuksien turvaaminen

Saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:n mukaisella saamelaisten kotiseutualueella sijaitsevilla kansallis- ja luonnonpuistoissa on turvattava saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset. Aluetta perustettaessa on kuitenkin sen suojelun erityiset tavoitteet ja kansallispuistossa

myös alueella kävijöiden edut otettava asianmukaisella tavalla huomioon.

Metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetun kuntalaisen oikeudesta metsästä kansallispuiston alueella säädetään erikseen lailla.

17 §

Muu luonnonsuojelualue

Muun luonnonsuojelualan perustamisesta valtion omistamalle alueelle ja alueen tarkoituksesta säädetään valtioneuvoston asetuksella tai, jos muuksi luonnonsuojelualueeksi perustettava alue on enintään 100 hehtaaria, ympäristöministeriön asetuksella (*perustamisasetus*).

Muun luonnonsuojelualan perustamisesta Suomen talousvyöhykkeelle säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tällöin on otettava huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen (SopS 49—50/1996) V ja XII osassa määrätyt rajoitukset rantavaltion toimivallalle. Suomen talousvyöhykkeelle perustettavaan muuhun luonnonsuojelualueeseen ei sovelleta, mitä 19—22 §:ssä säädetään.

17 a §

Muun luonnonsuojelualan rauhoitussäännökset

Muuhun luonnonsuojelualueeseen sovelletaan, mitä 13—15 §:ssä ja 16 §:n 1 momentissa säädetään kansallis- ja luonnonpuistosta, jollei jäljempänä tässä pykälässä toisin säädetä.

Metsästyslain 8 §:ssä mainitun kunnan alueella sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella metsästys on sallittu. Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää metsästyksen rajoittamisesta tällaisessa kunnassa sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella, jos metsästys vaarantaa alueen perustamistarkoitusta tai aiheuttaa haittaa alueen muulle käytölle. Rajoitukset voivat olla alueellisia, ajallisia tai kohdistua tiettyyn riistaeläinlajiin. Valtioneuvoston asetuksella voidaan myös säätää, että metsästys on sallittu vain metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetulle kuntalaiselle, jos

se on tarpeen riistakantojen turvaamiseksi tai hoitamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää metsästyksen sallimisesta muun kuin metsästyslain 8 §:ssä mainitun kunnan alueella sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella, jos metsästys ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta tai aiheuta haittaa alueen muulle käytölle. Säännökset voivat olla ajallisesti tai alueellisesti rajoitettuja taikka kohdistua tiettyyn riistaeläinlajiin.

Kalastukseen yleisellä vesialueella ja Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella sovelletaan, mitä kalastuslain (286/1982) 6 §:n 1 momentissa säädetään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää kalastuksen rajoittamisesta yleisellä vesialueella ja Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella, jos kalastus vaarantaa alueen perustamistarkoitusta tai aiheuttaa haittaa alueen muulle käytölle. Rajoitukset voivat olla alueellisia tai ajallisia.

Perustamisasetuksella voidaan säätää puolustusvoimien harjoitus- ja koulutustoiminnasta sellaisella muulla luonnonsuojelualueella, johon puolustusvoimilla on käyttöoikeus ja muutoinkin muuhun luonnonsuojelualueeseen kuuluvalla vesialueella, jos toiminta ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Perustamisasetuksella voidaan lisäksi säätää lentotoiminnan ja merenkulun turvalaitteiden sijoittamisesta ja kunnossapidosta sekä muista vastaavista viranomaisen toimenpiteistä muulla luonnonsuojelualueella sekä säätää tien, johdon ja kaapelin rakentamisen, ojan kaivamisen, vesikulkuväylän ruoppaamisen ja muun vastaavan toimenpiteen sallimisesta muulla luonnonsuojelualueella, jos toimenpiteet eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta.

18 §

Liikkumisen rajoittaminen luonnonsuojelualueella

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske liikkumista tehtävissä, jotka ovat tarpeen ponhoitoa varten.

19 §

Hoito- ja käyttösuunnitelma

Hoito- ja käyttösuunnitelman laatii se viranomainen tai laitos, jonka hallinnassa luonnonsuojelualue on. Kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistaa ympäristöministeriö.

22 §

Alueen liittäminen luonnonsuojelualueeseen

Sellainen valtion omistukseen siirtynyt alue, jonka käytöstä luonnonsuojelualueen laajennusalueeksi on tehty päätös hankinnan tai muun saannon yhteydessä, luetaan kuuluvaksi asianomaiseen luonnonsuojelualueeseen. Metsähallituksen hakemuksesta luonnonsuojelualueeseen voidaan liittää kiinteistötoimituksessa tai kiinteistöjen yhdistämis-

päätöksellä muukin sellainen alue, joka kuuluu Metsähallituksesta annetun lain (1378/2004) 14 §:ssä tarkoitettuun julkisten hallintotehtävien omaisuuteen. Hakemuksesta ei luonnonsuojelualueeseen voida kuitenkaan liittää yleiseen vesialueeseen kuuluvaa aluetta.

Luonnonsuojelualueeseen liitettäväksi päätetyn tai haetun alueen kiinteistönmuodotuksessa noudatetaan, mitä 21 §:n 1 momentissa säädetään. Mikäli luonnonsuojelualueeseen liitetään valtion omistukseen siirtynyt yksityinen luonnonsuojelualue, poistetaan tämän rauhoitusta koskeva merkintä liittämisen yhteydessä kiinteistötietojärjestelmästä. Samalla lakkaavat aluetta koskevat aiemmat rauhoitusmääräykset olemasta voimassa. Liittämisestä on kuulutettava kunnan ilmoitustaululla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/1925) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2009

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ympäristöministeri *Paula Lehtomäki*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

luonnonsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun luonnonsuojelulain (1096/1996) 15—17 §, 19 §:n 2 momentti sekä 22 §:n 1 ja 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 17 §:n 2 momentti laissa 1069/2004, sekä
lisätään lakiin uusi 17 a § ja 18 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

15 §

Luvanvaraiset poikkeukset rauhoitussäännöksistä

Luvanvaraiset poikkeukset rauhoitussäännöksistä

Kansallispuistossa ja luonnonpuistossa voidaan sen perustamistarkoitusta vaarantamatta alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen luvalla:

1) pyydystää tai tappaa eläimiä, kerätä siemeniä ja kasveja tai niiden osia, eläinten pesiä ja kivennäisnäytteitä tutkimusta tai muuta tieteellistä tarkoitusta tai opetusta varten;

2) vähentää kasvi- tai eläinlajin yksilöiden lukumäärää, jos laji on tullut liian runsaslukaiseksi tai käynyt muutoin vahingolliseksi;

3) kalastaa muutoinkin kuin onkimalla tai pilkkimällä;

4) ottaa haltuun alueelle kaatunut riista-eläin;

5) rakentaa poronhoitoon liittyviä rakennuksia ja rakennelmia;

6) tehdä geologisia tutkimuksia ja etsiä malmeja, sekä

7) laskeutua ilma-aluksella.

Kansallispuistossa ja luonnonpuistossa voidaan sen perustamistarkoitusta vaarantamatta alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen luvalla:

1) pyydystää tai tappaa eläimiä, kerätä siemeniä ja kasveja tai niiden osia, eläinten pesiä ja kivennäisnäytteitä tutkimusta tai muuta tieteellistä tarkoitusta tai opetusta varten;

2) vähentää vierasperäisten sekä, jos laji on tullut liian runsaslukaiseksi tai käynyt muutoin vahingolliseksi, muidenkin kasvi- ja eläinlajin yksilöiden lukumäärää;

3) poistaa sellaisten pyyntiluvanvaraisten riistaeläinlajien yksilöitä, jotka suojelualueen ulkopuolella aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai omaisuudelle aiheutuvasta merkittävästä taloudellisesta vahingosta;

4) ottaa haltuun alueelle kaatunut riista-eläin;

5) kalastaa muutoinkin kuin onkimalla tai pilkkimällä;

6) rakentaa poronhoitoon liittyviä rakennuksia ja rakennelmia;

7) tehdä geologisia tutkimuksia ja etsiä malmeja,

8) laskeutua ilma-aluksella; sekä

9) entistää ja kunnostaa muitakin kuin 14 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja rakennuksia ja rakennelmia.

Kansallispuistossa voidaan lisäksi 1 momentissa säädetyin edellytyksin ajaa hirveä metsästyksen yhteydessä.

16 §

Aluekohtaiset poikkeukset rauhoitussäännöksistä

Kansallispuiston ja luonnonpuiston rauhoitussäännöksistä voidaan asetuksella säätää muitakin kuin 14 ja 15 §:ssä mainittuja poikkeuksia, jos ne eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Poikkeukset voivat koskea muun muassa puolustusvoimien toimintaa, lentoturvallisuutta, oikeutta metsästä, luontaiselinkeinojenharjoittamista tai saamelaisten oikeuksien huomioon ottamista alueen käyttämisessä.

17 §

Muu luonnonsuojelualue

Muun luonnonsuojelualueen perustamisesta valtion omistamalle alueelle ja Suomen Talousvyöhykkeelle sekä alueen tarkoituksesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Jos muuksi luonnonsuojelualueeksi perustettava valtion omistama alue on enintään 100 hehtaarin suuruinen, siitä säädetään kuitenkin ympäristöministeriön asetuksella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla asetuksella säädetään muulla luonnonsuojelualueella kielletystä toiminnasta ja siihen sallituista poikkeuksista. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä 13—16 §:ssä säädetään. Jos muu luonnonsuojelualue perustetaan Suomen talousvyöhykkeelle, on lisäksi otettava huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen (SopS 49—50/1996) V ja XII osassa määrättyt rajoitukset rantavaltion toimivallalle.

Suomen talousvyöhykkeelle perustettavaan muuhun luonnonsuojelualueeseen ei sovelleta, mitä 19—22 §:ssä säädetään.

16 §

Eräiden oikeuksien turvaaminen

Saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:n mukaisella saamelaisten kotiseutualueella sijaitsevilla kansallis- ja luonnonpuistoissa on turvattava saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset. Aluetta perustettaessa on kuitenkin sen suoje- lun erityiset tavoitteet ja kansallispuistossa myös alueella kävijöiden edut otettava asianmukaisella tavalla huomioon.

Metsästyslain 8 §:ssä tarkoitettun kuntalaisen oikeudesta metsästä kansallispuiston alueella säädetään erikseen lailla.

17 §

Muu luonnonsuojelualue

Muun luonnonsuojelualueen perustamisesta valtion omistamalle alueelle ja alueen tarkoituksesta säädetään valtioneuvoston asetuksella tai, jos muuksi luonnonsuojelualueeksi perustettava alue on enintään 100 hehtaaria, ympäristöministeriön asetuksella (*perustamisasetus*).

Muun luonnonsuojelualueen perustamisesta Suomen talousvyöhykkeelle säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tällöin on otettava huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen (SopS 49—50/1996) V ja XII osassa määrättyt rajoitukset rantavaltion toimivallalle. Suomen talousvyöhykkeelle perustettavaan muuhun luonnonsuojelualueeseen ei sovelleta, mitä 19—22 §:ssä säädetään.

17 a §

Muun luonnonsuojelualan rauhoitussäännökset

Muuhun luonnonsuojelualueeseen sovelletaan, mitä 13—15 §:ssä ja 16 §:n 1 momentissa säädetään kansallis- ja luonnonpuistosta, jollei jäljempänä tässä pykälässä toisin säädetä.

Metsästyslain 8 §:ssä mainitun kunnan alueella sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella metsästys on sallittu. Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää metsästyksen rajoittamisesta tällaisessa kunnassa sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella, jos metsästys vaarantaa alueen perustamistarkoitusta tai aiheuttaa haittaa alueen muulle käytölle. Rajoitukset voivat olla alueellisia, ajallisia tai kohdistua tiettyyn riistaeläinlajiin. Valtioneuvoston asetuksella voidaan myös säätää, että metsästys on sallittu vain metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetulle kuntalaiselle, mikäli se on tarpeen riistakantojen turvaamiseksi tai hoitamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää metsästyksen sallimisesta muun kuin metsästyslain 8 §:ssä mainitun kunnan alueella sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella, jos metsästys ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta tai aiheuta haittaa alueen muulle käytölle. Säännökset voivat olla ajallisesti tai alueellisesti rajoitettuja taikka kohdistua tiettyyn riistaeläinlajiin.

Kalastukseen yleisellä vesialueella ja Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella sovelletaan, mitä kalastuslain (286/1982) 6 §:n 1 momentissa säädetään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää kalastuksen rajoittamisesta yleisellä vesialueella ja Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella, jos kalastus vaarantaa alueen perustamistarkoitusta tai aiheuttaa haittaa alueen muulle käytölle. Rajoitukset voivat olla alueellisia tai ajallisia.

Perustamisasetuksella voidaan säätää puolustusvoimien harjoitus- ja koulutustoiminnasta sellaisella muulla luonnonsuojelualueella, johon puolustusvoimilla on käyttöoikeus ja muutoinkin muuhun luonnonsuojelualueeseen kuuluvalla vesialueella, jos toiminta ei

vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Perustamisasetuksella voidaan lisäksi säätää lentotoiminnan ja merenkulun turvalaitteiden sijoittamisesta ja kunnossapidosta sekä muita vastaavista viranomaisen toimenpiteistä muulla luonnonsuojelualueella ja sekä säätää tien, johdon ja kaapelin rakentamisen, ojan kaivamisen, vesikulkuväylän ruoppaamisen ja muun vastaavan toimenpiteen sallimisesta muulla luonnonsuojelualueella, jos toimenpiteet eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta.

18 §

*Liikkumisen rajoittaminen luonnonsuojelu-
alueella*

*Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske liik-
kumista tehtävissä, jotka ovat tarpeen poron-
hoitoa varten.*

19 §

Hoito- ja käyttösuunnitelma

Hoito- ja käyttösuunnitelman laatii se vi-
ranomainen tai laitos, jonka hallinnassa luon-
nonsuojelualue on. Suunnitelman vahvistaa
ympäristöministeriö.

19 §

Hoito- ja käyttösuunnitelma

Hoito- ja käyttösuunnitelman laatii se vi-
ranomainen tai laitos, jonka hallinnassa luon-
nonsuojelualue on. *Kansallispuiston hoito- ja
käyttösuunnitelman* vahvistaa ympäristömi-
nisteriö.

22 §

Alueen liittäminen luonnonsuojelualueeseen

Sellainen valtion omistukseen siirtynyt
alue, jonka käytöstä luonnonsuojelualueen
laajennusalueeksi on tehty päätös hankinnan
tai saannon yhteydessä, luetaan kuuluvaksi
asianomaiseen luonnonsuojelualueeseen.

22 §

Alueen liittäminen luonnonsuojelualueeseen

Sellainen valtion omistukseen siirtynyt
alue, jonka käytöstä luonnonsuojelualueen
laajennusalueeksi on tehty päätös hankinnan
tai *muun* saannon yhteydessä, luetaan kuulu-
vaksi asianomaiseen luonnonsuojelualuee-
seen. *Metsähallituksen hakemuksesta luon-
nonsuojelualueeseen voidaan liittää kiinteis-
tötoimituksessa tai kiinteistöjen yhdistämis-
päätöksellä muukin sellainen alue, joka kuu-
luu Metsähallituksesta annetun lain
(1378/2004) 14 §:ssä tarkoitettuun julkisten
hallintotehtävien omaisuuteen. Hakemuksesta*

ei luonnonsuojelualueeseen voida kuitenkaan liittää yleiseen vesialueeseen kuuluvaa aluetta.

Luonnonsuojelualueeseen liitettäväksi päätetyn tai haetun alueen kiinteistönmuodostuksessa noudatetaan, mitä 21 §:n 1 momentissa säädetään. Liittämisestä on kuulutettava kunnan ilmoitustaululla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/25) säädetään.

Luonnonsuojelualueeseen liitettäväksi päätetyn tai haetun alueen kiinteistönmuodostuksessa noudatetaan, mitä 21 §:n 1 momentissa säädetään. *Mikäli luonnonsuojelualueeseen liitetään valtion omistukseen siirtynyt yksityinen luonnonsuojelualue, poistetaan tämän alueen rauhoitusta koskeva merkintä liittämisen yhteydessä kiinteistötietojärjestelmästä. Samalla lakkaavat aluetta koskevat aiemmat rauhoitusmääräykset olemasta voimassa.* Liittämisestä on kuulutettava kunnan ilmoitustaululla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/1925) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .